

Álit II

Í

løgtingsmáli nr. 16/2018: Uppskot til løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um landsskatt og kommunuskatt (Skattalógin) (Útgjalðið úr Samhaldsfasta skattafrítt)

Joen Magnus Rasmussen hevur, vegna Fólkaplokkinn, lagt málið fram 10. september 2018, og eftir 1. viðgerð 27. september er tað beint Fíggjarnevndini.

Nevndin hevur viðgjørt málið á fundum 13., 16. og 19. november 2018. Við 2. viðgerð 4. desember 2018 varð málið beint aftur í nevnd. Nevndin hevur síðan viðgjørt málið á fundum 25. og 29. januar 2019.

Undir viðgerðini hevur nevndin havt fund við Landsfelag Pensjónista, landsstýrismannin í fíggjarmálum og í tveimum umførum við Kommunufelagið.

Undir viðgerðini hevur nevndin býtt seg í trýggjar minnilutar.

Minnilutin (Ruth Vang, Pauli Trond Petersen og Helena Dam á Neystabø) vísir á, at tá tað í uppskotinum verður sagt, at tað er ein feilur, at AMEG verður skattaður við inngjalði og útgjalði, so er hetta ikki rætt. Veruleikin er, at hetta er ein skipan, sum verður nýtt til allar okkara sosialu skipanir og er politiskt tilvald. Upprunaliga fekk skattgjaldarin skattafrádrátt svarandi til inngjalðið í AMEG, men við sokallaðu bruttoskattaskipanini í 1996 kom ein botnfrádráttur í staðin fyri flest allar frádráttir, og í øllum førum fyri inngjalðið til AMEG og ALS. Fólkaplokkurin gekk undan fyri at fáa hesa nýggju skipanina samtykta.

Minnilutin vísir á at roknistykkið, sum verður sett upp í uppskotinum, kann geva lesaranum eina skeiva fatan av veruligu støðuni. Inngjalðið frá arbeiðsgevaranum, sum stendur fyri helminginum av inngjaldinum í AMEG, er ikki tikið við, heldur ikki avkastið. Haraftrat er í uppskotinum valdur hægsti marginals-kattur á 50% sum fortreyt fyri inngjalði, ein fortreyt sum bert er galdandi fyri inntøku oman fyri kr. 800.000 um árið.

Annars heldur minnilutin, at tað skal støðugt metast um, hvørt skattatrystið á inntøkum, undir hesum pensjónir, kann lækka, og at tað eigur at verða gjørt í tann mun, tað ikki hevur við sær óforsvarligar avleiðingar fyri fíggjarstøðu hjá landi og kommunum, sum aftur ávirka neyðugar vælferðartænastur. Tá ið pensjónsnýskipanin varð samtykt vóru høvuðsendamálini at tryggja pensjónistum við lágum og miðalinntøkum væl meira at liva fyri, eins og tað hevði stóran týðning at bøta um haldførið í búskapinum. Nýskipanin tryggjar verandi pensjónistum uml. 1.000 kr. meira at liva fyri um mánaðin – og komandi pensjónistum (aftan á nýskipanin fær gildi) uml. 1.500 kr. meira at liva fyri um mánaðin. Samstundis sum haldførið batnar munandi komandi árin. Pensjónsgjöldini fara at verða prístalsjavnað, og tað fer at løna seg betur at arbeiða á ellisárum enn nú. Minnilutin heldur, at uppskotið um at gera útgjalðið úr AMEG skattafrítt er í sær sjálvum áhugavert, men minnilutin heldur, at tað er óforsvarligt og órealistiskt at koma við slíkum uppskoti, uttan eisini at fyrhalda seg til fíggjarligu avleiðingarnar av uppskotinum.

Tað eru fleiri sjónarmið um støðið á vælferðartænastum og harav fylgjandi skattatrysti, men tað er sjálvsagt, at eitt uppskot, har land og kommunur missa inntøkum á knappar 200 mió. kr., kann ikki standa einsamalt. Tá skal serliga havast í huga, at kommunurnar hava fá skattlig

stýringaramboð og tískil má væntast at kommunurnar, við so ógvusligum inntøkumissí í einum, antin hækka kommunuskattin, lækka barnafrádráttin, lækka støðið ella hækka gjøld á kommunalum tænastrum so sum dagstovnum. Landið hevur fleiri móguleikar at kompensera fyri inntøkumissin, men hann fer at merkjast so ella so.

Minnilutin tekur tí ikki undir við málinum og mælir Løgtinginum frá at samtykkja uppskotið.

Ein annar minniluti (Bárður Nielsen, Jacob Vestergaard og Bill Justinussen) vísir á, at AMEG skal eitast at vera ein av grunðsúlunum undir pensjónsskipanini, sum skal vera við til at tryggja pensjónistum eina rímliga pensjón.

Veruleikin er tó tann, at AMEG er vorðin ein pengamaskina hjá lands- og kommunukassum, heldur enn ein grunnur, sum skal hjálpa pensjónistunum. Hetta er eisini komið týðiliga til sjóndar undir viðgerðini, tí minnilutin við Ruth Vang, Paula Trond Petersen og Helenu Dam á Neystabø, hugsar meira um, hvat land og kommunur skulu fáa burtur úr grunninum, enn at veita pensjónistunum ein kærkomnan styrk.

AMEG er í veruleikanum ein skattur, sum verður kravdur frá arbeiðsgevarum og løntakarum. Í staðin fyri at lata henda skattin fara óskerðan til pensjónistarnar, verður stórir partur av honum brúktur til alt annað enn útgjald til pensjónistar. Tí er umráðandi at rætta skeivleikan, so allir teir skattaðu pengarnir, sum borgarin hevur goldið, fara óskerdir til pensjónistin.

Lógarbroytingin er eitt kærkomið ískoyti hjá pensjónistum, sum fáa 2.000 skattafríar krónur meira at liva fyri um mánaðin.

Við hesum viðmerkingum mælir minnilutin Løgtinginum til at samtykkja uppskotið.

Triði minnilutin (Kristin Michelsen) tekur støðu í tingsalinum.

Fíggarnevndin, 1. februar 2019

Bárður Nielsen
formaður

Ruth Vang
næstformaður

Helena Dam á Neystabø

Kristin Michelsen

Pauli Trond Petersen

Jacob Vestergaard

Bill Justinussen